

PAMIĘTNIKI GENERAŁA PRĄDZYŃSKIEGO

OPRACOWAŁ
BRONISŁAW GEMBARZEWSKI

TOM WSTĘPNY P. T.: »GENEZA POWSTANIA LISTOPADOWEGO«.

NAPISAŁ
JERZY MOSZYŃSKI

TOM I.

Z PORTRETEM.

WYDANIE DRUGIE.

Czysty dochód przeznaczają się na Ochronkę Sióstr Miłosierdzia w Łobzowie.

**Kolekcja
Emila Kornasia**

W KRAKOWIE
ODBITO W DRUKARNI UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO.
KSIĘGARNIA SPÓŁKI WYDAWNICZEJ POLSKIEJ.

Treść tomu I.

Od wydawcy (str. I—XLIX).

Wstęp autora (str. 1—12).

ROZDZIAŁ I.

Towarzystwa tajne. — Generał Umiński.

Dążenie Polaków do niepodległości (str. 13—15). — Założenie związku »Prawdziwych Polaków« przez Prądzyńskiego, Gustawa Małachowskiego i Kołaczkowskiego (15—18). — Polityka ces. Aleksandra względem Polaków (18—20). — Wolnomularstwo polskie (20—21). — Związek tajny Łukasińskiego, Machnickiego, Kozakowskiego, Szredera, Wierżbołowicza pod nazwą »Wolnomularstwa narodowego« (22—24). — Związek w Kaliszu i Poznańskim. Stan umysłów w tej prowincyi (24—28). — Związek Kosynierów (28). — Umiński (28—31). — Zawiązanie towarzystwa tajnego na Białanach d. 3 maja 1821 r. (31—34). — Jego organizacya (35—37). — Wystąpienie Prądzyńskiego ze związku (37—38). — Sprawa pieniężna pułk. Skrzyneckiego (38—39). — Związek na Litwie, Podolu i Ukrainie (39—40). — Związek Templaryuszów w guberniach południowych (40). — Stosunek rządu do towarzystw tajnych (40—42). — W. ks. Konstanty (42—43). — Nowosilcow (43—44).

ROZDZIAŁ II.

Sprawa Łukasińskiego.

Uwięzienie Łukasińskiego z towarzyszami (str. 46—47). — Karski agentem rządu rosyjskiego (47—48). — Sąd wojenny na uwięzionych (48—49). — Jego skład: Hauke, Blumer, Kurnatowski, Bogusławski, Skrzynecki (49—52). — Wyrok (53). — Postępek Skrzyneckiego przy ferowaniu wyroku (54—55). — Machnicki i Koszutski (55—56). — Prądzyński wpłątany do sprawy przez zeznania Łuka-

sińskiego (56—57). — Wykonanie wyroku (57). — Rzekomy bunt więźniów w Zamościu (57—58). — Sumiński (58). — Wyznania Łukasieńskiego (58—59). — Komitet śledczy tajny (59—60). — Rewolucyoniści rosyjscy (60). — Ks. Antoni Jabłonowski (60). — Losy Łukasieńskiego (61).

ROZDZIAŁ III.

Sąd sejmowy.

Związek Seweryna Krzyżanowskiego, Alberta Grzymały i Andrzeja Plichty (str. 62—66). — Komitet centralny z kasztelanem Sołtykiem na czele (67—69). — Porozumienie się związkowych ze spiskowcami rosyjskimi. Krzyżanowski i Jabłonowski (69—73). — Terror rządowy w Warszawie (73). — Komisya do badania więźniów stanu (73). — Umiński i Plichta (74). — List Grzymały do W. księcia (74). — Samobójstwo Sabińskiego (75). — Nowosilcow i Lubecki wobec procesu (75—76). — Zwołanie sądu sejmowego d. 19 kwietnia 1827 r. (76—77). — Zabiegi Nowosilcowa, aby sąd sejmowy nie odbył się zgodnie z ustawą konstytucyjną (77—78). — Stanowisko duchownych członków sądu (78). — Osobny statut organiczny dla sądu sejmowego (79). — Skasowanie przez sąd najwyższy śledztwa administracyjnego (79—81). — Wyrok sądu (81—83). — Stan umysłów w Warszawie w czasie procesu (83). — Środki ostrożności, przedsiębrane przez w. ks. Konstantego (83). — Zdanie sprawy Bielińskiego ces. Mikołajowi o procesie (84—87). — Niezadowolenie Cesarza z powodu wyroku uniewinniającego (87—88). — Opinia o tej sprawie w. ks. Konstantego (88—89). — Obrona wyroku przez Lubeckiego wobec Cesarza (90—91). — Jego spór z Nowosilcowem (91—94). — Nastroj w. ks. Konstantego (94—95). — Los uwięzionych (95—96). — Manifestacya podczas pogrzebu Bielińskiego (96). — Śmierć Woronicza (97). — Pobudzenie uczuć patryotycznych z powodu uniewinnienia podsądnych (97—98).

ROZDZIAŁ IV.

Prądyński od roku 1825 aż do roku 1829 w czasie sądu sejmowego. — Uwieszenie u Karmelitów.

Pogląd Prądyńskiego na towarzystwa tajne (str. 99). — Jego sprawy majątkowe (100). — Prace nad projektem kanału Augustowskiego (100—102). — Gen. Malletski (102). — Małżeństwo Prądyńskiego d. 20 września 1825 r. (102). — Wezwanie do Warszawy (103). — Przedstawienie się w. ks. Konstantemu (104). — Indagacya w mieszkaniu Nowosilcowa i w Belwederze przez W. księcia (105—111). —

Drugie posłuchanie w Belwederze (112—115). — Aresztowanie d. 25 lutego 1826 r. (116—117). — Uwięzienie u Karmelitów (117—118). — Choroba (119). — Opis więzienia (119—120). — Porozumienie się więźniów z Romanem Załuskim (120—121). — Prądyński stawiony przed komitetem śledczym (122—125). — Pisce w więzieniu *Mémoire* wojskowy o Polsce (126—127). — Tłómaczy »Wojnę trzydziestoletnią« Schillera (127). — Więźniowie z Litwy i gubernij zabranych (127—128). — Pies Prądyńskiego (128—130). — Samobójstwo Sabińskiego i usiłowane samobójstwo Tarnowskiego (130). — Denuncyacja ks. Ksawerego Ogińskiego (131—133).

ROZDZIAŁ V.

Druga epoka uwięzienia. — Wewnętrzny zarząd i straż w więzieniu Karmelitów.

Kapitan Niewodowski, komendant więzienia (str. 134—135). — Straż weteranów (135—136). — Pies Prądyńskiego (137—138). — Albert Grzymała i ks. Zajączkova (138—140). — Grzymałowa, Łubieńska (141—142). — »Dziennik karmelitański« (142). — Porozumienie się ze strażą więzienną (143—144). — Podpułkownik Łagowski (145). — »Obóz Templaryuszów« w więzieniu (145). — Pogląd Prądyńskiego na sąd sejmowy i na sposób obrony podsądnych (145—151). — Stan ducha Prądyńskiego (152—153). — Protest piśmienny (154—155). — Odpowiedź W. księcia (155—157). — Usiłowanie samobójstwa (157—159). — Tęsknota za żoną (160). — Pani Prądyńska (161—165). — Bezkuteczne wstawiennictwo ze strony ks. Łowickiej (165—166). — Jej stosunek do Kołaczkowskiego (166). — Towarzysze więzienia: Pawlikowski, Sołtyk i Załuski (167—169). — Dmuszewski (170). — Rozrywki w więzieniu (170). — Wojna turecka (171—173). — Uwolnienie Prądyńskiego (173). — Gwałtowna scena przy opuszczeniu więzienia (174—177). — Pośrednictwo gen. Haukego między Prądyńskim a W. księciem (178—179). — Posłuchanie u W. księcia (179—180). — Uroczystości koronacyjne (180—181). — Prądyński pominięty w awansie (182). — Powrót do robót przy kanale Augustowskim (182). — Stosunek do gen. Malletskiego (183).

ROZDZIAŁ VI.

Spisek podchorążych. — Wybuchnienie powstania. — Położenie jego naprzeciwko Rosyi i Europy.

Powstanie spisku i jego przyczyny (str. 184). — Szkoła podchorążych (185—186). — Nieodpowiednia chwila na wybuch (186). —

Sily materyjalne państwa rosyjskiego (187). — Stanowisko polityczne Rosyi w Europie (187). — Stanowisko Austrii i Prus wobec powstania polskiego (187—190). — Francya (190—192). — Jej polityka w sprawie polskiej za Napoleona (192—193). — Niemożność Francyi okazania pomocy sprawie polskiej (193—195). — Wojenna gotowość Rosyi (195—198). — Możliwość pomocy ze strony Austrii przed dwoma laty (198—200). — Krytyka początków powstania (201—202). — Pułki gwardyi rosyjskiej, stojące w Warszawie (202—205). — Pułk 4-ty piechoty liniowej (206). — Nadwężenie karności w wojsku przez zabójstwo generałów (206—208). — Wysocki, Mochnacki (208). — Towarzystwo patryotyczne (209—210). — W. ks. Konstanty w pierwszych chwilach powstania (211). — Jak należało postąpić z osobą W. księcia (211—212).

ROZDZIAŁ VII.

Bezrząd w Warszawie. — Książę Lubecki. — Władysław Zamojski. — Książę Adam Czartoryski. — Chłopicki. — Dyktatura.

Ustanowienie pierwszego rządu (str. 213). — Stanowisko Lubeckiego w pierwszych chwilach powstania (213—215). — Posłannictwo Lubeckiego i Jezierskiego do Petersburga (215—216). — Charakterystyka Lubeckiego (216—218). — Czy przez powstanie dopuścili się Polacy krzywoprzysięstwa względem monarchii? (219—222). — Władysław Zamojski (222). — Sprawa wypuszczenia w. ks. Konstantego z granic Królestwa (222). — Deputacya w Wierzbnie (223—224). — Ks. Adam Czartoryski (225—229). — Gen. Chłopicki (229—236). — Jego fałszywe stanowisko wobec powstania (236—238).

ROZDZIAŁ VIII.

Sejm. — Rządy Chłopickiego. — Koniec Dyktatury. — Ustanowienie godności naczelnego wodza i zaprowadzenie rządu narodowego. — Książę Radziwiłł.

Powody i niestosowność zwołania Sejmu (239—241). — Postępowanie Chłopickiego (241—242). — Chłopicki zniechęca Poznańczyków i obywateli z za Buga (242—244). — Ks. Sułkowski (243). — Wahanie i sprzeczności w postępowaniu Chłopickiego (244—248). — Wybór naczelnego wodza (249—250). — Jego atrybucye (250). — Skład Rządu narodowego (251). — Jego stosunek do naczelnego wodza (252—253). — Ks. Michał Radziwiłł (253—254). — Sztab jego (254—255). — Duch wojska polskiego (255—256).

ROZDZIAŁ IX.

Prądyński w czasie wybuchu powstania i w początkach wojny.

Pobył Prądyńskiego w Augustowie (str. 257). — Przybycie Haukego (258). — Wiadomość o wybuchu powstania (258). — Myśl Prądyńskiego, przedstawiona Radzie wdziwa augustowskiego utworzenia zbrojnego oddziału (259). — Przybycie do Warszawy (259—260). — Zewnętrzny widok stolicy (260). — Mowa na pogrzebie gen. Stanisława Potockiego (260—261). — Przedstawienie się Dyktatorowi (261—262). — Chrzanowski (262). — Pomysł Prądyńskiego umocnienia stanowiska pod Warszawą (263). — Pomysł Chrzanowskiego (264—266). — Spory stąd wynikłe w sztabie inżynierii (266—267). — Wysłanie Prądyńskiego do Zamościa a Chrzanowskiego do Modlina (267—268). — Gen. Sierawski (268—269). — Uwolnienie więźniów w Zamościu (269). — Korespondencya Hurtiga (270). — Prace Prądyńskiego przy umocnieniu twierdzy (270). — Galicyanie w Zamościu (271). — Wyjazd Sierawskiego do Warszawy (271). — Prądyński wezwany do sztabu nacz. wodza Radziwiłła (272). — Umieszczenie rodziny w Puławach (272). — Skład sztabu wojska i kwatermistrzostwa generalnego (273). — Pomysły Prądyńskiego umocnienia Warszawy i prowadzenia małej wojny (274—276). — Krysiński i Ledóchowski (277). — Prądyński u Chłopickiego (278—279). — Wkroczenie wojsk rosyjskich w granice Królestwa (279). — Narady u Naczelnego wodza (279—280). — Główna kwatera w Jabłonie (280—281). — Nieokreślone stanowisko Prądyńskiego w sztabie (281—282). — Porozumienie się Prądyńskiego z Chłopickim względem przyszłego działania (283—284). — Kapitan Abramowicz (284). — Komisarze rządowi w głównej kwaterze (285—286).

ROZDZIAŁ X.

Teatr wojny. — Wykaz sił obustronnych przy rozpoczęciu wojny. — Przygotowania ze strony Polaków.

Potęga wojskowa Polski do połowy XVII w. (str. 287). — Zapasy Polski z Kosią od czasów konfederacyi Barskiej (288). — Linia strategiczna Prypeci (288). — Wisła jako podstawa działań w wojnie 1831 r. (289). — Litwa i Ruś (290—291). — Galicya i Poznańskie (291—292). — Potęga wojskowa Rosyi (293). — Karność w wojsku rosyjskiem (294). — Wyższość piechoty nad jazdą (295). — Brak wykształcenia wśród oficerów (296—297). — Bitność wojska (297). — Organizacya i skład armii rosyjskiej (298—306). — Wykaz sił polskich (306—308). — Administracya pułków przez ich dowódców (309). — Brak dobrych generałów (310—312). — Sztab główny i kwa-

termistrzostwo (312—313). — W. ks. Konstanty jako wódz wojska (314). — Brak rzeczywistej karności i przygotowania do prowadzenia wojny (314—317). — Łatwość organizowania w Polsce siły zbrojnej (317). — Duch wojska (318—319). — Wykaz broni i amunicji w arsenałach Królestwa Polskiego (319—320). — Brak fabryk broni (320—321). — Znaczenie Warszawy w wojnie 1831 r. (322—323). — Regimentarze, formowanie nowych pułków (323—325). — Straż bezpieczeństwa (325—326). — Objęcie przez Chłopickiego nieograniczonej władzy nad wojskiem (326—327). — Pierwsze rozporządzenia względem pomnożenia siły zbrojnej (328—329). — Wadliwa organizacja piechoty (330—331). — Lekceważenie wojsk nowozaciecznych przez Dyktatora (331—333). — Zapal narodu (333—334). — Brak chorągwi w pułkach (335—337).

ROZDZIAŁ XI.

Działania zaczepno-wojenne rosyjskie. — Obustronne plany kampanii.

* Pochód w. ks. Konstantego za Bug 4—14 grudnia (338—340). — Rozprzężenie w korpusie W. księcia (340—342). — Wolicki i w. ks. Konstanty pod Puławami (342—344). — Wypuszczenie W. księcia z granic Królestwa (345). — Znaczenie gubernij zabranych dla powstania (345—346). — Korzyści kampanii zaczepnej (347). — Zmiany w składzie korpusu Litewskiego po wstąpieniu na tron ces. Mikołaja (347). — Możliwość przeciągnięcia tego korpusu na stronę polską (348—349). — Zgubne skutki ograniczenia wojny do granic Królestwa (349—353). — Strategiczne znaczenie okolic Warszawy (354). — Plan kampanii odporno-zaczepnej w tych stronach (355). — Nieudolność ks. Radziwiłła (355). — Jego stosunek do Chłopickiego (356). — Szef sztabu Mroziński (356—357). — Generałowie Morawski i Malletski, podpułkownicy Chrzanowski i Prądzyński (357—358). — Brak planu działania w głównej kwaterze polskiej (358). — Podanie Prądzyńskiego o umocnieniu Warszawy i urządzeniu małej wojny (359—360). — Wykaz sił polskich przy rozpoczęciu wojny (361—363). — Wiadomość o powstaniu polskiem w Petersburgu d. 6 grudnia (364). — Pierwsze rozkazy do wojsk rosyjskich (365—366). — Utworzenie głównej armii pod dowództwem Diebitscha (367). — Odezwa cesarska do Polaków d. 17 grudnia (367). — Posłannictwo fligel-adjutanta Haukego (368). — Odezwy Diebitscha do narodu i do wojska polskiego d. 23 grudnia (368—373). — Niepokój Diebitscha przy obejmowaniu dowództwa (373—374). — Skład sztabu i korpusów głównej armii rosyjskiej (375—376). — Charakterystyka Diebitscha (376—378). — Szef sztabu

Toll (378). — Pochód korpusów rosyjskich ku granicom Królestwa (379—380). — Rozłożenie tych korpusów w d. 13 stycznia oraz ku końcowi tego miesiąca (380—383). — Plany Diebitscha (383—386). — Przekroczenie przez Rosyan granic Królestwa w d. 5-tym i 6-tym lutego (387).

ROZDZIAŁ XII.

Potyczki pod Stoczkiem, Dobrem, Kałuszynem, Mińskiem, Okuniewem.

Chorągiewki z napisem: «Za naszą i waszą wolność» (str. 388). — Zmiana kierunku pochodu korpusów rosyjskich wobec odwilży (389—390). — Ruchy wojsk Polskich w tym czasie, pomyslane przez Prądzyńskiego (390—392). — Potyczka pod Liwem d. 12 lutego (393). — Rozłożenie wojska rosyjskiego pod Węgrowem (394—396). — Rozpoznanie Skrzyneckiego pod Liw d. 14-go (396—397). — Utworzenie trzech dywizyonów jazdy przez Dwernickiego (398—399). — Potyczka pod Stoczkiem d. 14-go lutego (400—403). — Powrót Dwernickiego d. 17-go na lewy brzeg Wisły (403—404). — Wrażenie potyczki pod Stoczkiem w sztabie rosyjskim (405). — Wysłanie Tolla do Siedlec (406). — Potyczka między Rosenem a Skrzyneckim pod Dobrem d. 17-go (407—410). — Żymirski pod Kałuszynem (411). — Plan Prądzyńskiego uderzenia na Rosena (412—414). — Potyczki d. 18-go lutego pod Mińskiem, Okuniewem, Kobiernem i Janówkiem (414—415). — Pułk 2-gi strzelców pieszych pod Cyganką (415—416).

ROZDZIAŁ XIII.

Bitwy pod Wawrem. — Dnie po nich nieczynności.

Rozłożenie wojsk polskich między Grochowem a Wawrem (str. 417—418). — Stanowiska wojsk rosyjskich (418—419). — Opis pola bitwy (419). — Sztab naczelnego wodza polskiego (420). — Bitwa pod Wawrem d. 19 lutego (420—428). — Straty rosyjskie (429). — Porównanie sił obustronnych (430). — Krytyka rozporządzeń Diebitscha i Chłopickiego (430—435). — Błędy w tej bitwie Krukowieckiego i Skrzyneckiego (436—437). — Stanowiska wojsk polskich (437—438). — Walka o Olszynę d. 20 lutego (438—439). — Bateria ppor. Rylskiego (439—440). — Race kongrewskie (440). — Stan umysłów w Warszawie (441—442). — Nagroda 10,000,000 złp., uchwalona przez Sejm dla wojska (442). — Zalety bojowe wojska polskiego (442—443). — Stanowiska wojsk rosyjskich po bitwie (444—446). — Rozpoznanie stanowisk nieprzyjacielskich przez Prądzyńskiego i Rybińskiego (446—447). — Ich plan działania zaczepnego (447—451). —

Pomysł ppułk. Kiekiernickiego (451). — Powody nieczynności gen. Chłopickiego (451—452). — Przybycie do wojska gen. Umińskiego (452). — Rozmowa gen. Krukowieckiego z gen. Wittem d. 21 lutego (453—454).

ROZDZIAŁ XIV.

Bitwy pod Białoleką. — Walna bitwa pod Grochowem.

Partyzantka Godlewskiego, Puszeta i Szona w Augustowskiem przeciw ks. Szachowskiemu (455). — Pochód Szachowskiego z Łomży do Serocka 17—23 lutego (456—459). — Ruch Jankowskiego przeciw Szachowskiemu (459—460). — Bitwa pod Białoleką d. 24 lutego (460—462). — Jej wyniki (463). — Pogląd na działania stron obydwóch w tej bitwie (463—468). — Bitwa pod Grochowem d. 25-go lutego (469). — Stanowiska wojsk polskich i rosyjskich (470—471). — Siły obustronne (472—473). — Czynności Prądzyńskiego (473—474). — Pierwsze rozporządzenia Diebitscha (474). — Walki o Olszynę (475—481). — Łubieński (482). — Ranienie Chłopickiego (483). — Skrzynecki (484). — Rozdwojenie dowództwa wojska polskiego (485). — Niepokój Diebitscha o korpus Szachowskiego (486). — Uderzenie jazdy rosyjskiej (487—489). — Pułk kirasyerów ks. Alberta (490—492). — Ostatnie działania (493—496). — Przybycie korpusu ks. Szachowskiego na pole bitwy (495—496). — Bezczynność Krukowieckiego (496—498). — Giełgud (498—499). — Odwrot (499—500). — Stanowiska wojsk po bitwie (500—502). — Obopólne straty (503—505). — Brak chorągwi w wojsku polskiem (505—506). — Ogólny rzut oka na bitwę grochowską (506—508). — Chłopicki w tej bitwie (508—510).

ROZDZIAŁ XV.

Pierwsze następstwa bitwy grochowskiej w Warszawie. — Skrzynecki wodzem naczelnym. — Chrzanowski. — Prądzyński.

Duch wojska polskiego i stolicy (str. 511—512). — Rada wojenna (513). — Wybór naczelnego wodza (513—514). — Grouchy (514—515). — Dwernicki (516). — Wybór Skrzyneckiego (517—519). — Chrzanowski szefem sztabu, Prądzyński kwatermistrzem generalnym (519—520). — Charakterystyka Skrzyneckiego (520—527). — Chrzanowskiego (527—530) — i Prądzyńskiego (531—532). — Stosunek Prądzyńskiego do Chrzanowskiego (533—534). — Hübner podszef sztabu (534—535). — Sztab przyboczny naczelnego wodza (535—536). — Sztab kwatermistrza generalnego (536). — Pierwsze rozporządzenia Skrzyneckiego (536—537). — Żołd naczelnego wodza (537). — Żądanie krzyża Komandorskiego (538). — Pierwsze nieporozumienie między Skrzyneckim a Prądzyńskim (539). — Sposób załatwiania korespondencji przez Skrzyneckiego i Chrzanowskiego (540). — Projekt Skrzy-

neckiego działania w górach Świętokrzyskich (540—541). — Reorganizacja piechoty (541—543). — Nieporozumienia między Skrzyneckim i Szembekiem (544). — Zmiany w dowództwie dywizyj piechoty (545). — Organizacja jazdy i artylerji (545—546). — Pierwszy rozkaz dzienny Skrzyneckiego (546—547). — Rozdawanie krzyży wojskowych (548). — Korespondencya Skrzyneckiego z Diebitschem (548—553). — Biret (554). — Ramorino (555). — Narady nad wznieceniem powstania na Wołyniu i Ukrainie (555—556). — Wywody Prądzyńskiego o Stefanie Czarnieckim przed Wodzem naczelnym (556—557).

ROZDZIAŁ XVI.

Działania wojenne w miesiącu lutym i marcu w Sandomierskiem i Lubelskiem.

Działania generała Kreutza od 8-go do 17-go lutego (str. 558—559). — Oddział gen. Sierawskiego (559—560). — Wyprawa Dwernickiego przeciwko Kreutzowi (560). — Siły Kreutza i Dwernickiego (561). — Ks. Adam Wirtemberski (561—562). — Potyczka pod Nową Wsią d. 19-go lutego (562—563)). — Wypuszczenie Kreutza (564—565). — Jego usiłowania powetowania tego błędu (566—567). — Kłeska dragonów Kazańskich w Puławach d. 26-go lutego (567—568). — Przeznaczenie Dwernickiego na dowódcę małej wojny na prawym brzegu Wisły (569). — Siła jego korpusu (567—570). — Potyczka pod Puławami d. 2-go marca (570—571). — Działania Kreutza (571—572). — Potyczka pod Kurowem d. 3-go marca (572—573). — Wejście Dwernickiego do Lublina d. 4 marca (573). — Sprawa Rostworowskiego (573). — Działania Sierawskiego (574—575). — Wyprawa części garnizonu Zamościa do Uściługa d. 5-go marca (575—576). — Wyprawa gen. Witta przeciw Dwernickiemu (577). — Marsz Dwernickiego ku Zamościu (577). — Toll przeciw Dwernickiemu (578). — Zajęcie Lublina przez Rosyan (579). — Działania Tolla (580—582). — Dwernicki pod Zamościem (582—583).

ROZDZIAŁ XVII.

Działania głównego wojska rosyjskiego po bitwie grochowskiej.

Przyczyny niepowodzenia Diebitscha (str. 584). — Niemożność odrotu Diebitscha za Bug ze względów politycznych (585—586). — Drażliwość jego położenia (586). — Zapalenie Pragi przez Polaków w nocy z d. 25 na 26 lutego (587). — Niemożność przeprawy przez Wisłę (587). — Przygotowania do oblężenia przedmościa Pragi w pierwszych dniach marca (588—589). — Stanowiska wojsk rosyjskich po

bitwie grochowskiej (589). — Wysłanie Sackena w d. 27 lutego do Zegrza (589). — Falszywa wiadomość o znacznych siłach polskich między Płońskiem a Przasnyszem (590). — Wysłanie tam Rosena (590). — Klęska straży bezpieczeństwa plockiej pod Malużynem d. 9 marca (591). — Działania Kreutza od d. 25 lutego w Lubelskiem (591). — Potyczka pod Uściługiem d. 5 marca (592). — Daremna wyprawa Tolla na Dwernickiego (6—23 marca) (593—596). — Rozłożenie korpusów głównej armii rosyjskiej (596—597). — Cofnięcie się przedniej straży pod Geismarem z Pragi do Wawra d. 9 marca (597) — Rozpoznanie pułkownika Błędowskiego d. 10 marca (597—598). — Stanowiska i siły wojsk rosyjskich w końcu marca (598—601). — Przygotowanie Diebitscha do przeprawy Wisły (601—602). — Plan przeprawy pulk. Obruczewa i Viettienghoffa, podany d. 12 marca (602). — Rozpoczęcie robót d. 15 marca (603). — Wysłanie statków palnych rosyjskich dla zniszczenia mostu pod Warszawą (604—605) — Marsz korpusów rosyjskich do miejsc ich przepraw przez Wisłę od d. 29 marca do d. 4 kwietnia (605—607).

DODATEK DO ROZDZIAŁU XV.

Od bitwy grochowskiej aż do powtórnego rozpoczęcia działań przez główne wojska, od 25-go lutego do 31-go marca.

Nieznaczące wyniki bitwy grochowskiej (str. 608). — Stan umysłów w Warszawie (609). — Rada wojenna celem obioru naczelnego wodza (609—611). — Wycieczka Skrzyneckiego i Prądzyńskiego na Pragę (611). — Mianowanie Prądzyńskiego kwatermistrzem generalnym (612). — Niewłaściwość powierzenia Chrzanowskiemu szefostwa sztabu (612). — Charakterystyka Chrzanowskiego (613—616). — Stosunek Chrzanowskiego z Prądzyńskim (616—617).